

HISTORICAL SCIENCES

УДК 327 (470: 560)

УКРАЇНСЬКО-ТУРЕЦЬКІ ВІДНОСИНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Буравський Олександр Антонович,

д.і.н., професор

Житомирський державний університет імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

Анотація: У статті проаналізовано стан українсько-турецьких відносин, їх роль у зовнішній політиці обох країн.

Ключові слова: Україна, Турецька Республіка, українсько-турецькі відносини, стратегічне партнерство, зовнішня політика, інвестиції.

Метою статі є аналіз сучасних українсько-турецьких відносин та перспектив їх подальшого розвитку.

У науковому дискурсі висвітлення особливостей українсько-турецьких взаємин та перспектив їхнього подальшого розвитку є важливим напрямом сучасних досліджень.

Турецький вектор української зовнішньої політики поєднує у собі значний комплекс питань співробітництва. Практично кожна галузь соціально-економічного та культурно-гуманітарного життя нашої країни у тій або іншій мірі зазнала «турецького» впливу [2, с. 24].

Україна для Туреччини починаючи з 1991 р. стала важливим зовнішньополітичним партнером, оскільки існування незалежної України запобігає експансії росії в Чорноморсько-Каспійському регіоні.

Туреччина використовує активну зовнішньоекономічну співпрацю з Україною як певний інструмент протидії російському впливу в регіоні. Але

українсько-турецьке співробітництво має значно більш глибокі підвалини, ніж співпраця проти російської експансії [3, с.105] Як слушно зауважує дослідниця сучасних україно-турецьких відносин В. Редькіна, «воно спирається на прагматичні національні інтереси обох країн, має взаємовигідний характер та всі необхідні передумови для позитивного розвитку» [4, с. 53].

Офіційний візит Президента України В. Зеленського до Турецької Республіки 7-8 серпня 2019 р та його результати переконливо продемонстрували значущість для України нашого південного сусіда, з яким Україна має кількасотрічну історію непростих і, разом з тим, надзвичайно важливих сторінок спільних відносин Сьогодні Туреччина перетворилась на впливового світового гравця, що входить у Велику двадцятку, має 16-у за обсягом економіку у світі і 6-у за обсягом у Європі та стала одним з найвпливовіших регіональних лідерів як у Причорномор'ї так і у регіоні Близького Сходу. Для України є важливим використання економічного та інвестиційного потенціалу Туреччини у реалізації глибоких перетворень, яких потребує Україна, та у забезпеченні її територіальної цілісності, поверненні анексованих і окупованих територій. Важливим є осмислення для української сторони того величезного досвіду, який набула Туреччина у своїй суспільно-політичній модернізації [6, с. 110].

Ці питання були обговорені, коли президент України В. Зеленський офіційно зустрівся з президентом Туреччини Р. Ердоганом 8 липня 2023 року. Глава Української держави констатував, що сторони обговорили спільні проекти у різних сферах, які зміцнять безпеку, сприятимуть збільшенню кількості робочих місць та економічному зростанню. Це стосується співпраці у військово-промисловому комплексі, у розвитку технологій, виробництва безпілотників, в інших стратегічних галузях. Укладено й відповідні домовленості. Президент акцентував: «Я запросив Туреччину приєднатися до масштабної роботи в межах відбудови України, відбудови й трансформації – це колосальний економічний проект. І досвід Туреччини, її інвестиції, технології нам очевидно потрібні» [1].

У контексті посилення процесів нестабільності у зоні Східного Середземномор'я та Чорноморсько-Каспійського регіону українсько-турецьке стратегічне партнерство відіграє стабілізуючу роль у просторі зазначеного ареалу. Туреччина залишається ключовим союзником України у Чорноморському регіоні, який послідовно підтримує територіальну цілісність нашої країни та українську приналежність Криму Така позиція Туреччини дозволяє керівництву Української держави у тісній координації з Меджлісом та лідерами кримськотатарського народу проробити більш ефективний формат співпраці у трикутнику Україна – кримські татари – Туреччина.

Для України є важливим досвід Турецької Республіки у проведенні суспільно-політичної модернізації, вмінні відстоювати та просувати національні інтереси держави на світовій арені. Історичний досвід суспільно-політичної модернізації Туреччини доводить необхідність ретельної проробки довгострокової програми перетворень країни на кшталт турецької програми «Türkiye hazır-Hedef 2023» («Туреччина – цілі 2023»). Українському керівництву доцільно опрацювати новий формат відносин з Туреччиною, який передбачає остаточне переведення українсько-турецьких відносин на рівень стратегічного партнерства [6, с. 116-117].

Вагомим фактором, який сприятиме стратегічному партнерству України та Турецької Республіки, є перспективи повоєнного відновлення України та роль Туреччини у цьому процесі. У період після завершення бойових дій виникнуть зміни глобального безпекового середовища та економічної ситуації у світі загалом, та Чорноморському регіоні зокрема. Нові геополітичні виклики для обох держав як Турецької Республіки, так і України, створюють вікно можливостей щодо перспективи українсько-турецьких відносин, яким Україна має повною мірою скористатися [5, с. 3].

Узагальнюючи зазначимо, що Турецька Республіка є важливим стратегічним партнером для України у військовій, економічній та культурній сферах. Співробітництво між Україною і Туреччиною є взаємовигідним, воно має стати важливим елементом зовнішньополітичної стратегії обох країн.

Дослідження проблеми українсько-турецьких відносин варто акцентувати на визначення перспективних напрямків стратегічного партнерства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Володимир Зеленський за результатами зустрічі з Реджепом Таїпом Ердоганом. <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-za-rezultatami-zustrichi-z-redzhepom-tay-84177>.
2. Корсунський С. В. Українсько-турецькі відносини: минуле, сьогодні, завтра. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2011. Вип. 17. С. 24-31.
3. Крук Н. І. Українсько-турецькі відносини в зовнішньополітичній стратегії *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 50. С.103-110.
4. Редькіна В. А. Сучасний потенціал україно-турецьких відносин у контексті реалізації гео економічної стратегії України. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 7 (97). С. 50-61.
5. Стратегічне партнерство з Турецькою Республікою: зовнішньоекономічні аспекти: аналіт. доп. / [Н. Гавриленко, А. Бобровицький, М. Замікула та ін.]; заг. ред. М. Паламарчука, Р. Юлдашева. Київ : НІСД, 2022. 59 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2022.16>.
6. Швед В. О., Мхитарян Н. І. Суспільно-політична модернізація Туреччини: досвід для України. «Україна: контекст світових подій». Аналітичні записки Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» (2017–2019 рр.). / За загальною редакцією член-кор. НАН України, д.і.н., проф. Кудряченка А.І. С. 110-117.